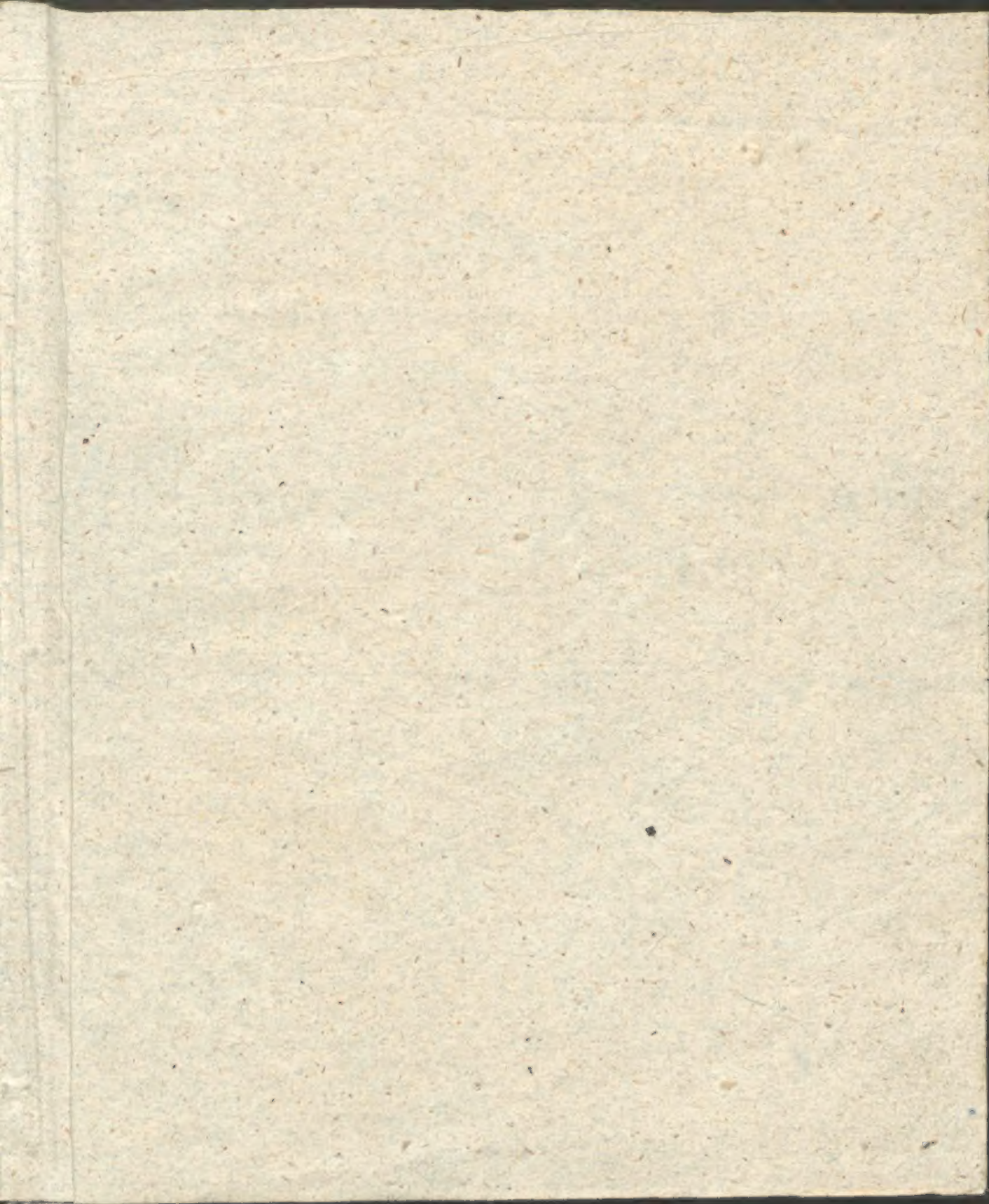
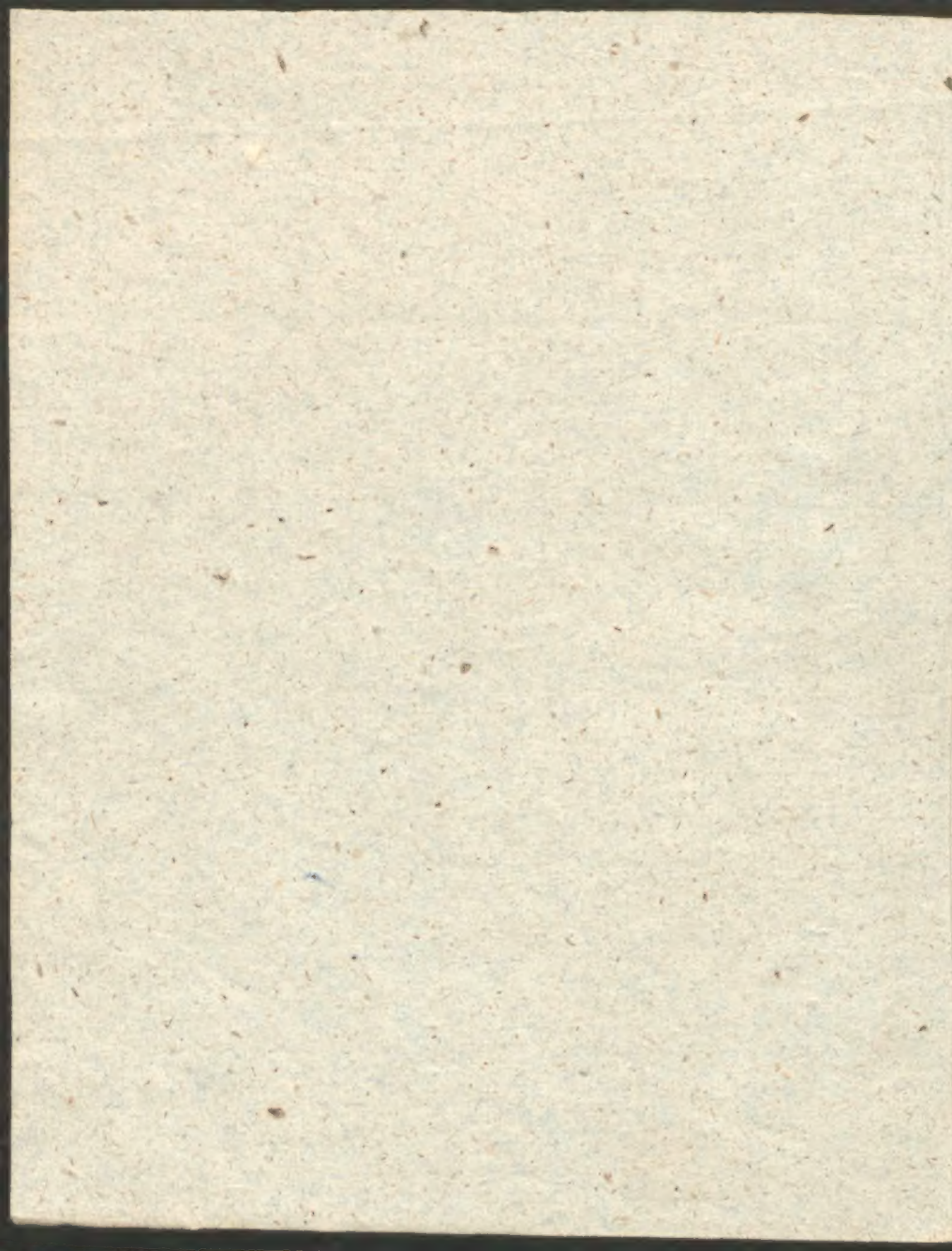

BIBLIOTEKA
Zakł. Nar. im. Ossolińskich

XVII 3504

M O W A ³
D V C H O W N A

Przy Szlubie Iásnie Ofwiecone° P. Ie° M. PANA

I A N V S Z A
R A D Z I W I Ł A

XIĄŻĘCIA ná Birżách y Dubinkách
PODKOMORZEGO W. X. Litewskie°, Kámiennieck:
Kázimir: Seywenien: &c. &c. STAROSTY.

Z IÁSNIE WIELMOŻNĄ I EY M. PANNA

M A R I A

CORKĄ IÁSNIE WIELMOŻNĄ Ie° M. P.

I O W A S I L I A

WOIEWODY y HOSPODARA Wołoskiego.
WYSTAWIONY,

Przez IÁSNIE PRZEWIEL: W BOGU I. M. OYCA

P I O T R A M O H I Ł E

METROPOLITE Kijowsk: Hálíc: y wśzystkicy
Ruśi, EXARCHA S. Thronu Apostolsk: Konstant:
ARCHIMANDRITE Pieczárskiego. w Cerkwi
Hospodárskiej Iásckiej DEDICATA, Hierárchom
Bożym SS. BASILIO, IOANNI, &
GREGORIO.

W MONASTERV Piecz: Kijowsk:

Anno D. 1645.

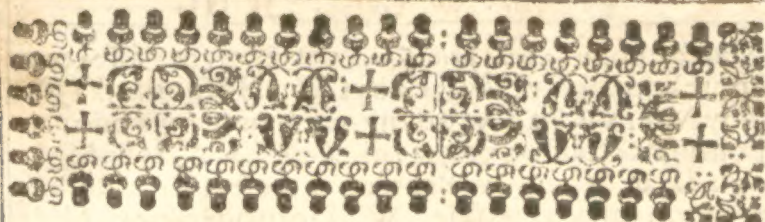
10355

Ná Herb láśnie Oświeconych XX. Ich MM. PP.
 RADZIWIŁOW, y láśnie wielm: le^o Mści Páná
 IO WASILIA WOIEWODY y Hospod: Wołosk:

Przyjaźń te Głowe Orłowi przydała,
 Która przy Sercu sobie podobiała,
 Gdy RADZIWIŁA wznalá być Głowa
 oblubienicá: Moldánska Herbowa,
 Orłowi przeto Głowe powierzyła.
 (Mał Zonia Głowa.) by iedná rządziła.

XVII-3504-II

I A S N I E W I E L M O Ź N E M V P A N V á P A N V

. I e^o M ś c i P A N V

I O W A S I Ł O W I

W O I E W O D Z I E y H O S P O D A R O W I
Z I E M M O Ł D A W S K I C H ,

S p o k o j n e g o w d ł u g i W i e l P á n o w á n i a y B ł o g o -
ś ł á w i e n ś t w á B o ż e g o .

O k o ł w i e k n a l e ż á ł o d o z á w á r d i a w i e -
k u i s t e y p r z y i á Ź n i P r z e z a c n e g o D o m u
W. H o s p o d á r s k i e y M. z w y s o k i m
y ś l a w n y m D o m e m I á s n i e O ś w i e c o -
n e g o X i á ż b ě c i a I e^o M ś c i P á n á P o d k o -
M O R Z E G O W i e l k i e g o X i ě ś t w á L i t e w s k i e g o ,
p r z y i á c i e l s k i e m i w ś l u g á m i m e m i o c h o t n i e e x p l e u i ,
w c z y m r o z u m i e m , z e d e p a r t i b u s b o n o A m i c o e x o l u e n d u ,
o d W. H o s p o d á r s k i e y M: m e g o w i e l c e M ś c i w e g o
P á n a n o n a r g u a t . D a y B o ż e , á b y m y w n á ś t ě p u -
i á c y c h T e r m i n á c h W. H o s p o d á r s k i e y M. m o g ł
o n d i g n e w ś l u ż y ć : A t e r a z I á s n i e O ś w i e c o n e m u
X i ě z s t w u W i e l m o Ź n y m I c h M M . P P . n o w y m

Małżon-

Małżonkom omnia felicissima vprzeymym áffektem
 apprekowawszy, Zyczę ábyś W. Hoſpodárska M.
 moy Mściwy Pan w poźny wiek przy powodnych
 pomyſlnoſciách z przyiaźni Xiążąt Ich MM.
 oglądając Wnuki y Práwnuki cieszył ſię. *Deſideria*
 przytym przyiaćielskie W. Hoſpodárſkiey Mści
explendo, Mowę, ktorą wczynił przed Szlubem
 Xiążąt Ich MM. częścią Polſkim, częścią Woło-
 ſkim lęzykiem w Cerkwi W. H. M. láſſkiey,
 ná ten czas *idiomate Polono* w Druk podałem: *uſituiac*
hoc Argumento, známienita y przeſławna przyiaźń W.
 H. Mści z Domem Xiążęcia Ie^o M. *quam glorio-*
ſſime Swiátu intymować, y moię Przyiaćielską po-
 wolnoſć iáſnie y dowodnie W. H. M. commen-
 dować. *quod utrumquę dum facio*, wielce vpraſzam, áby
 tá praca moia *fronte & mente ſerena* od W. H. Mści
 mego wielce Mściwego Páná byłą przyięta.

W. H. M. zyczliwy Przyiaćiel

S E V G A,

y wſtáwiczny Bogomodlća.

PIOTR MOHILA

ARCHIEPISKOP,

METROPOLIT KILOWSKI.

HALICKI y wſzyſtkiey Ruſi.

M O W A
P R Z Y S Z L V B I E.

Mądrość Przedwieczna, rozporządzając
wysoko swa Niebieska Hierarchia /
Dziemię Chorów Anielskich (według
Dionizego Świętego Areopagity) na
Trzy Części rozdzieliła.

PIERWSZA : Throny, Cherubiny, y Sera-
phiny, blisko wysokości Majestatu swego, posta-
dziła, aby od niey bez wszelkiego szkodku, światłość
roзумu, Mądrość y Umiejętność, do wypełnienia
woli tej brała.

DRUGA niżej, iako Władzy, Kieźstwa, y
Mocarstwa postadziła; aby iako Szrednia przez
Pierwszą, iako przez Szredniaca też Światłość
Mądrości, y Umiejętności od niey brała, y Trzecią
podawała.

TRZECIA Część niżej onych Dwuch, iako
Państwa, Archanioły y Anioły mieć zezwoliła,
ktora aby od Szredniej też Bożkie dary przyiawły,
rozumnemu Stworzeniu na Ziemi, to iest Człowie-
kowi, podawała, onego strzegła, wola Bożka

S. Dionys:
de Celesti
Hierarch:

onemu opowiadała, y do wypełnienia wszelkich cnot, y Przykazani Bożych prowadziła y prosiwała.

Podobnym sposobem y ludzki rodzaj w Cerkwi Świętej swojej Ziemi, na Trzy Stany rozdzielony mieć chciał, to jest, na Stan Pánienski, Wdowi, y Małżeński.

Te Trzy Stany ięszce w Zakonie Przyrodzenia, przez onego wielkiego Patriárchs Meego w Arce oney, która była Figura terażniejszyey Chrystusowey Cerkwie, Bog Wszechmogący przefigurował, gdy w niej Troie Piętra mieć kazał; y na Pierwszym Pęasktwo iako lekkie posadził, na Śrzednim czyste Zwierzęta, na Trzecim wszelkie czołgające się po Ziemi Zwierzęta, chować przykazał. Słusznie tedy Pánienski Stan Pęastwu jest porównany, ten bowiem od wszelkich ciężarów, kłopotów, nabywania Majętności, y trosk tego Świeciuch oddaliwszy siebie, Postem, Modlitwa, y wszelkiemi Pobożnościami się podnosi.

2. Corinth.
Versu 33.

Ten bowiem który się Ożenił, według Pawła Świętego, stara się o rzeczach Świata tego, iakoby się podobal Żenie: A ten który się nie Żenił, albo która nie Błá za Mąż, stara się o rzeczach Páńskich, aby była Świeta y Ciałem y Duchem, y tá jest różność między Mężatką y Panną.

Wysoki tedy jest Stan Pánienski, nie tylko ślad, że jest czystością y doskonałością cnot, rowny onym Thronom, Cherubinom, Seráphinom, ale y ślad, iż Pan y Zbawiciel nasz w tym Stanie Przenaświętsza y Czystysza Pánnę Mátkę swą, która iak przed Porodzeniem, tak w Porodzeniu, iako y

po Porozczeniu / Chrysta Panna na Wieli zeszła /
mię zezwolił : y sam Czlowiekiem sie stawby / Páni-
cem na Wieli zeszła.

Chwale y wysokosc tego Stanu Jan Swiety
na Gorze Syonskiej widzial / atoniem tuż przy
Bozym Baranku / Sto y Cztordziesci y Cztory
Tysiecy stali / mǎiacy Imię Oycá iego napisane
na Czołach swoich / ci Piosnke nowa spiewali /
ktora żaden inby spiewać nie może : Cić sa ktorzy
sie z Niewiastami niepokalali, bo dziewicami sa,
ci chodza za Barankiem, gdziekolwiek idzie, ci
kupieni sa z ludzi Pierwialtkami Bogu y Parán-
kowi, a w ich Vściech nie nalázto sie kłamstwo,
álbowiem bez zmázy sa przed Stolicą Bożą.

A nie tylko Pániencki Stan w nowym Zakonie,
iako w Apostołach y w inbych Swietych y Zaken-
nikach / ma swoje wysokosc y zálecenie / ale y
w starym ieżcie Zakonie nád inby był wywyższony,
kto bowiem Umártych wstrzeżal / Ogien z Tliebá
opraszał / Rzekom aby sie rozstapily / rostázýwal /
Tliebo zámykal y odmykal / a w osłátku y ná ogniŝym
Wożie iako do Tliebá (iako Cerkiew Swieta
Wschodnia rozumie) do Ráiu iest wzięty / y
żywo y dotad według Ciata zachowany : iesli nie
Pánienstwo zachowuiacy on wielki Prorok Zeliáš :
Ale co dziwnieyša / nie tylko za żywota Pánien-
stwo zachowuiacy / takowe wielkie nád inby Proroki
y Spráwiedliwe ludzie Cudá czynili / ale y po
Smierci Kości ich Umárte wstrzeżać / iako Zeli-
zcuřkowe godnemi sie staly. Wysoki tedy iest Stan
Pániencki / y wielkimi dárami od Boga vbláhceny,

Apoc. 14.
V. 1. 2. 3. 4. 5

Nad y wielkie ma swoje zálecenia / ale że nam teraz o tym Czas dłużej mówić nie pozwala / o Wtórym Stanie Wdowim wtrotce mówić będziemy.

Ten Stan Szredni jest wysoki / y swoje zálecenia / dla imitácie Pierwżego Stanu w Piśmie Swietym / tak Stárego iáko y nowego ma / Testámentu.

W Stárym Zákonie tak Pan Bog ten Wdowi Stan uczáścić zezwolił / iż Niewiádom w Czystości y Wstrzemiéżliwości Wdowiej mieszkájącym / nie tylko zwytké Swietym swoim Dáry dawał / ale osobliwy Mestwa dar / nad ich słabé przyrodzenie / iáko oney Judith / y tey podobnym dárować raczył : ktorým y Nieprzyiáciela zwyciężyli / y lud Izráelski z wielkiego niebezpieczeństwa wyzwoliwszy / mężnie Zetmánsko triumfowali. Táka ma moc Czystość / nie tylko w Pánnách / ale y Wstrzemiéżliwości Wdowiey / y nie tylko w Stárym Testámentie / ale y w Ewángeliey Swietey ma swoje pewne y wysokie zálecenia / osobliwie u Lukáša Swietego w oney Annie Swietey / ktora żywszy z Mężem swym Siedm Lat od Pániensktwa swego / a O smdziesiąt Lat y Ctery w Wdowstwie mieszkájac / nie odcházala z Cerkwi / Postámi y Modlitwámi służyła Pánu w Dzieni y w Noczy : Tá dla Czystości swey Wdowiey / nie tylko Prorockiego Duchá godna się być stála / ale nad inże wysokie Patriarchy y Proroki Mesiáša doczekawszy się / oczymá swemi ogladáła / y mówiła o nim y prorokowała.

Wysoki tedy jest y ten Stan / ktory dla Czystości

y Wstrze.

Luc: 2.
Versu 36.

y Wstrzemięźliwości od niektórych Doktorow Świe-
tych Miecznikim jest nazywany. Średni jest
dla tego / iż Cieleśnych rozkoszy / kłopotow / y
frąsunkow Małżeńskich doznawszy / Wstrzemięźli-
wość zachowuje / Stan Pániencki imitując :
o tym Stanie luboby wiecey tak z Stárego iáko
y z nowego Testámentu mówić przysłało / ále że
nam o tym Dziśieyſzy Akt mówić nie pozwala /
do Trzeciego Stánu / który jest Małżeński / przy-
stępnie / o którym nam właśnie teraz mówić przysłoi.

Dla iákiejſby przyczyny ten Stan Małżeński
Trzeci y niſzſzy w Cerkwi Bożej był / y dla czego by
do onych czolgájących ſię po Ziemi Zwierząt przy-
rownány? Przyczyny inſzey nie widzę / tylko dla
ciężarow Małżeńskich / to ieſt: okolo wygody ieden
drugiemu / okolo wychowania Działek / y dla
trosk y frąsunkow / ktore okolo nabywania Maie-
tności / á w oſtátku gwoli Cieleśnych rozkoszy
zákzywania / iákoby po Ziemi czolgáacy ſię był zda.
Do tego / iż od tych Dzech wyſſzych ſtromności y
Wſtrzemięźliwości ſię náuczają: Powinni bowiem
Małżonkowie podczas Świat / Peſkow / y Modlitw
od ſpolkowánia Cieleśnego do Czásu według Páwła
Śwíetego z ſpolnego zezwolenia / wſtrzymywac ſię ;
ma iedną Małżeńſki Stan ſwoje verne w Cerkwi
Bożej zálecenia. Jeſli bowiem Pánienſki Stan
Czyſtoſcia Aniołom ſię równa / y wyſoko ſię aż do
Niebá podnoſi: niepoſledni iedną ieſt y Mał-
żeńſki / który Spłodzeniem y wychowaniem pobo-
żnego Potomſtwa Chwałę Bożą rozſzerza / Cerkiew
y Niebo nápełnia: ieſli Pánienſki Stan ma ſtad

Cap. 7.

Iucap. 1.
V. 26. & 27

postrzale y swoia wysokość / iż Pan y Zbawiciel
 nasz IESVS CHRISTVS Przenagwieta Matkę
 swą / y siebie samego w nim mieć wiecznie chciał /
 niemniej w tym Stan Matzieski Pánienstwiemu
 iest równy / kiedy lubo Pánnie ná Wielki zosłáwca
 Przeczysta Matka swa / pod zastóna Matzieskiego
 Stanu / Pan mieć chciał / według świadectwa
 Łukasza Świętego : Poślány iest Anioł Gabriel
 od Boga do Panny Pószlubioney Meżowi / kto-
 remu byto Imię Iozeph : A sam Pan / lubo nie
 w Cieleśnym / ale Duchownym / z Cerkwiá Oblu-
 bienia swaia w Wiecznym náyduie się być Matzies-
 kowie. Jeśli tedy wysoko są Dwá wyśke Stany
 ktorými się Ciebie nápełnia / zároveň wysoki iest
 y Matzieski Stan : nie tylko bowiem samym
 w nim pobożnie żyjącym do Ciebie wchodzić nie
 zabrania / ale y z niego wychodzące Prorocy / Apo-
 stołowie / Męczennicy / y niezliczone Mnóstwo
 Świętych / y sami w Czystości Pánienstwey y Wstze-
 mieżliwości Wdowiey mieśkający / wojniacy y
 Triumfáwcy przyozdabia y nápełniają Cerkiew :
 Jest tedy niemal we wszystkich równy wysokościa
 Matzieski Stan Dwóm wyśkym Stanóm / á nie
 tylko równym / ale y wyśkym go Ja być nád one
 widzę / á to / gdy go Pan y Zbawiciel náš między
 Siedmá Táiemnic albo Sakrámentow w Cerkwi
 swojej Salety mieć chciał / według Náuki Páwła
 Świętego / który mówi : *ΤΑΙΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΚΕΙΝΟ.*
 To iest / Sakráment to albo Táiemnica to iest wielka ;
 który Sakráment w Matziesstwo pobożnie wste-
 pującym y mieśkającym / także ex opere operato,

Ad Eph:
Cap: 5.
Versu 32.

To jest / z Zasługi Nasz Pánskich dáruié. Támte
 zaś Dwa Stany nie mogą mieć takowey lasti /
 dáruié ex opere operantis, to jest / z Dział swoich
 y Czynków dobrych / ktora sami sobie przez sie
 zasłużyli za pówodem osobliwey lasti Bożey. Wysszy
 tedy jest záprawde nád te Dwa Matzénski Stan ;
 a że jest Tájemnica ábo Sakramentem w Cerkwi
 Swiatey / y przyczyna laste podawaiaca / siad
 náwziemney dáie sie znát / gdy jest od Authórít
 samého Sakramentow / to jest od Boga w Káiu
 iest póstánowieny. iako Ksiázi Rodzáiú świadcza
 y stworzył Bog Człowiekà ná wyobrażenie Boże,
 stworzył go, Mężczyzná y Niewiástá, stworzył ie,
 y Błogosławił im, mówiac : Rozradzaycie
 sie, y rozmnażaycie sie, y nápełniaycie Ziemié.
 To iest ná Poczátku w Káiu byto. W Zakonie
 zaś lasti Pan y Zbawiciel nasz Bog Prawdziwy y
 Cłowiek doskonały / Wszakzénski Stan w Kánie
 Galilaei prásentia swojá / y Przenarodził Matkí
 swey Koben stwar / y prímítiami Cudow obdarzył /
 y Sakramentem w Cerkwi swey w onych stwarach
 o Mattheusá Swietego polecónych / *Επε Γεν
 covemá Ιακούm αα ηε παγαδύαετις.* To jest / Co
 Bog zláczył / Cłowiek miedzy nie rozlácza / byé
 póstánemil : wedleg wyżej pémienionych słow
 Páwła Swietego : *Ιάνα αία λεία έμμε.* Sakra-
 ment to iest wielki : a Ja mówię w Chrístusá y
 w Cerkiew. Wielkim Sakramentem Apostól Mat-
 zénstwo názywa dla wyskósći rzeczy / ktorey iest
 znátiem / to jest / tak dla zláczenia sie Druż

Natur

Platu / Bozskieg y Ludzkieg w Jedney Personie
Syna Bożego / iako też dla Duchownego Mal-
żenstwa Chrystusa Pana z Cerkwią / w ktorym sie
werisłuią słowa one: *СѢДѢЮЩАЯ* *ВСТАНЕТЕ* *ЧЛѢВѢ*
ВЫ *СВОЮ* *И* *ВЫПЕРЕ* *И* *ПРИЛѢПНИТЕСЯ* *КЪ* *ЖЕНѢ*
СВОЕЙ *И* *БѢДЕТА* *ШЕЛѢ* *ПОДЪ* *ЕДИНЪ*. To iest / przetoż
opuści Ciłowiel Oycá swego y Matkę / á przylaczy
sie do Żony swojej / y obá beda w jednym Ciele.
Xbowiem opuścił Boga Oycá / nie przez rozłącze-
nie sie / bo iest onemu spólisłny / ale przez poła-
żanie sie według Páwła Swietego w postaci Słu-
żebniczey / *СІЕ* *ЪМАЛѢ* *ЗНАЕТЕ* *РАБА* *ПРІИМѢ*. To iest /

Ad Phil:
Cap. 2.
V. 7. & 8.

Wyniśczył sámego siebie przyiawby postać Sługi.
Opuścił Matkę / to iest Synágoze Żydowská /
á przylaczył sie do Cerkwie przez miłość / iako do
własney Oblubienice swojej: A że Chrystus Pan
ma Ciałó / ma też Ciałó y Cerkiew / przetoż sa
Dwá w jednym Ciele: Skąd dacie sie znáć / że
iako Słowo Boże od Ciałá Chrystusowego / y iak
Chrystus Pan od Cerkwie swojej nigdy sie nie
odlacza / tak Malżonkowie po złaczeniu sie w Stánie
Malżeńskim / nigdy rozlaczáć sie niemoga / iako
Swiety Páwel náucza: *ЦѢЛѢ* *ТАКА* *ЖЕНѢ* *ПѢЛѢ*

Ad Corin:
Cap. 7.

СВѢ *МѢЛѢ* *ПРИЛѢ* *ЗНАНА* *ЕСТЕ* *ЗАКОНОМЪ* *АЩЕ* *И*
ЪМѢТЕ *ЦѢЛѢ* *ЕА* *РАЗОУМѢ* *ВЪ* *ЗАКОНѢ* *МѢЛѢ*.
To iest / Tłewiáslá máciaca Mész / póki Mész
żyw / obwiązána iest Zakonowi / lecz iesliby Mész
iemárl / wolna iest od Zakonu Mészowego: y

na inſym mieyſcu : *Съжениши насъ за вѣ�ки не
жизнь нѣтъ дабъ, женивъ въ жизнь не разлучающеся.* To
ieſt / w Małżeńſtwie będącym rozłącznie / nie Ja
ale Pan / żeby ſia Żona od Meża nie odłączała.
Jeſt tedy Małżeńſtwo Sakramentem / ponieważ
ieſt znaniem widowym Świętey niezwidomey rzeczy
a znaniem nie proſtem / ale oraz y znaniem y przy-
czyna / taſſe ex opere operato dająca / godnie
weſi aſeruiacym. Daje tedy Sakrament Mał-
żeńſtwa Świętego takąa taſſe Małżonkom :
naprzęd / iż złączenie ich / ktore w Wſetecznościach
ieſt / brzydkości y grzechem Śmiertelnym / za co
Bog takąych będzie Sadził / według Páwła
Świętego: Małżeńſtwo ieſt wczęſciwe, toż niepo-
kaláne.

Powtore daje im te taſſe / aby miłość Ducho-
wna ieden ku drugiemu zachowali / ktora im Pan
Bog z Ciebą Duchem Świętym wlewa / y ktorey
mieć ſámi z ſiebie nie mogą: Bo gdy Apoſtół
náucza Meża / aby tak miłował Żonę ſwoię / iáko
Chriſtus Ducha miłuje / podnioſta y Duchowna
miłość ku Żenie / okrom oney przyrodzoney Mał-
żeńſkiey / mieć mu tażę / aby tak ná Żonę ſwoię
pátrzył / y tak iá ná ſercu miał / iáko Chriſtus
Ducha pobożna y ſobie wierna miłuje: Tey miłości
bez taſki Bożey mieć máż nie może / mußi iá tedy
mieć od Boga móca tego Sakramentu. Coż ie-
o Żenie mówi / takąę Cſci z ſamey ſiebie ku
Meżowi mieć nie może / iáka má Ducha dobra /
Oſprawiedliwiona / ku Chriſtusowi Panu y Bogu

swemu / to ja tedy z Niebá od Ducha Swietego
mieć ma. O wielkiż to Dar Boży w Swietym
Matzeństwie / z którego mocna pomoc do Zbawienia
rodzie / gdy takie sercé ku sobie / y tak Swiete
myśli mieć beda / już tam niezgoda nie záczyry /
już tam pokoy y wielka przyjaźń y zyczliwość nad
ludzka wielką jednego ku drugiemu / już tam
wdzięczne y miłe pomieśzanie / y słodkie towa-
rzystwo / gdy tá Duchowna przyrównana Chrystu.
sowej miłość między nimí zátwierdza.

Potrzebie wsmierza w nich żądze Cieleśne / przez
Powściągliwość w zátzymaniu Wiary Matzeń-
skiej / zmacniając ich według rzeczonego od Medrca.

Sap. 8. 21.

Позна́ мислѣ мно́го не́бѣхъ воздѣла́нъ ꙗ́ко не ѿ
дѣла. To jest / Poznałem iż inaczej nie moge
być powściągliwym / ażby mi Bog dał.

Peczwarze / Sposobnymi ich czyni do wycho-
wania Dłateł w Wierze Swietey Prawosławno
Katholickiey / y w Pobożnościach Wiary Chrze-
ściánskiey. Wrodzić bowiem ie / łączny y pospolity
z Poganý y Bestiami dar spólny / y wychować ie
w Cnotach niektórych y Poganie moga : Ale wy-
chować ie ná Wiara y Pobożność Prawosławno.
Katholicka / y Zbawienia dostąpienie / to Dar
jest Boży / którego Rodzice bez osobney łaski Bożej
mieć nie moga. A mocą tego Sakramentu Mat-
zeństwa Swietego brać go moga / ielli baczenie
y rozum Prawowierny Chrześciáński mają.

Nátoniec y to Dar jest Boży / który sie pobożnym
Matżonkom przez ten Sakrament daje / aby znosić
mogli wszelka niedze y niedostátki y niedostónátki

w oby-

w obyczajach ieden drugiego / y wszelkie ciężary
Matzenskie.

Te Cztery Dary Bożkie Apostoł Światey do
Tłumaczy mówiąc tak wlicza: A oną Zbawio-
na będzie rodzeniem Działek / jeśli trwać będzie
w Wierności / y miłości / y poświęceniu y mierności.

Pierwszy tedy jest Dar / iż Wiara ieden dru-
giemu dotrzymawania / a w Cudzołóstwo nie
wpadania.

Drugi / iż godnie w Miłości mieszka.

Trzeci / iż łoże swe od zmaży Poświędca.

Czwarty / iż powściągliwie czasów swoich
zestawiać z sobą mogą.

Tak tedy ponieważ od Authora Sakramentow /
Matzensko jest postanowione / y ponieważ jest
znakiem widomym rzeczy Światey niewidomey / y
przyczyna łaski podawająca / nieomyślnie jest w Cerkwi
Światey Wschodney Sakramentem / zaczął tym
sąmym wyże jest Matzensko / niż Stan Pa-
niński y Wdowi.

Słuszna przeto W A M
PRZESWIRTNI OBLUBIENCY, wiedzieć y
to / dla jakich przyczyn Matzensko jest od Boga
postanowione / iako do niego wstępować / y iako
w nim się sprawować / abyście się mogli Panu
Czasywsthemu podobać / y obiecane na ziemi bło-
gosławienstwo dostąpiwszy / dobrą Ciebieście do-
stąpić godnemi się stali.

Trzy Przyczyny z Pisma Świetego naprzędniwe
być widze / dla których Pan Bóg Matzensko
postanowił.

Pierwsza jest Przyczyna / aby mógł Człowiek

1. Tim: 2.

Gen Cap. 2.

na tak ciężki Żywot mieć Towarzyszą y Pomocnika /
 tak bowiem Piśmo Świete mówi: Не дождь такъ
 бѣгати единѣмъ, сотворимъ емѹ помощника подобнаго.
 To jest, Nie dobrze Człowiekowi być jednemu /
 Stworzmy mu Pomocnika podobnego iemu. Ta
 jest Pierwsza Przyczyna, dla której Matzłonkowie
 pozmawiać się mają, aby jeden drugiemu co ku
 wypełnieniu Cnot, miłości Bożej, y Bliźniego
 wszelkich Pobożności, y Przyszanii Bożych, y do
 znieśienia ciężarów Matzłenskich Towarzyszem, radą
 y pomocą był. Ten jest Pierwszy Cel, dla którego
 y WY PRZESWIĘTNI OBLUBIENCY
 w Stan Świetej Matzłenskiej wstępując, primariō
 nie na co innego pilniey patrząc, intentia swoje
 do przysięcia onego, do intentiey Rządym onym
 Oblubiencom od Boga nāznaczoney Conformować
 mają: Bog bowiem Wszechmogący, gdy miał
 Łazę Stworzyć, Sen włożył w Adama, który
 to Sen Oycowie Świeci, Piśmā Świetego Wykład
 dając, Extasim rzeczy Wiebiejskich być wykladaia:
 Concluduiac, że myśla do Boga podniesiona,
 a zāmienionemi Smyśłami Matzłonkowie pozmawiać
 się mają, bo nie Smyśłami Rodzicami dostarcz,
 dobra daia Matzłonki, ale sam Pan Bog, iako
 nas Medrzecnduczca: Дѣи ѿ нѣмѣнѣнѣа радѣахѣмъ
 ѿ нѣмѣнѣнѣа. ѿ нѣмѣнѣнѣнѣа сочѣтахѣмъ нѣнѣа
 ѿ нѣмѣнѣнѣнѣа. To jest, Dom y Māietność
 roztawia Oycowie Dłietkom, a od Pānā Żonā
 roztroona przelacia się Māietni. Nie primariō
 tedy dla Bogactw, iako Adamāb Abissag sobiv

Prov: 19.

w mat-

w małżeństwo poiać chciał / ktemu dla tego Duch Święty przez Salomona powiedział: Dział będzie zabit Adonia; ale dla samego napierwicy Towarzystwa / y do wszelkich Pobożności pomocy / y do znożenia niedoleżności ieden drugiego poymować sie maia: Secundario zaś modo może sie y na dostatek / y bogactwo / y dobry Posag / bez grzechu mieć baczenie: Pierwsza Przyczyna za Sumament założymy / gdyż do znożenia ciężarów Małżeńskich służy / y z nich niemająca jest w tym stanie pomoc. Także y zacność Domu kto w tym stanie upatruie / nabywając sobie potężnych Przyjaciół y Powinnych / nie grzeby; iednak te Przyczyny niemają być do Małżeństwa Pierwszemi / ale ostatnimi y poolepszymi.

Wtóra jest Przyczyna / Sposobzenie Działek w rozmnożeniu Chwały Boga Wszechmogącego / tak bowiem Pan Bóg Stworzywszy Nleżę y Zonę / błogosławił im mówiąc: *Растнитеся и множитесь и наполните Землю.* To jest / Rosćcie y mnożcie sie / y nadoelniaćcie Ziemię: Z takową intentiā y on Święty Młodzian Chobiasz w Małżeństwo wstępując do Pána mowi: Panie ty wieś / że nie dla zbytku tiere Siostrę moję za Zonę / ale tylko dla miłości Potomstwa / w którymby było błogosławione Imię twoje na Wieki Wieków. A Anioł Radości tegoż Chobiasza nauczaąc / idkim sie umysłem Zenić ma mowi: *Примиши Деву състрахонію Гганію, боже Плада радн, неже*

Tab: 8.

Ангеліа. Яко да вѣстменнъ чераѣма мнѣ бѣгословіні
 ѿ соудѣхъ насатѣншн. То ієст: Weźmieś pánne
 : Bziedzina pánka, wlecey chęcia Działek, niżli
 lubością zdiety, żebyś w Nasieniu Abrahamowem
 Błogosławieństwą w Synich dostąpił. Ta intentia
 primario po Pierwszey każdzy pobożny Chrześcianin
 wstępować ma, a nie dla piekności Wrody, albo
 każdzy Cieleśney: tych bowiem, ktorzy dla piekności
 y każdzy Cieleśney w Matzienstwo wstępowali,
 Irodze Pan Bog pokarał, iako Pismo Swiete
 o nich mowi: Бѣдѣвшіи снхъ сѣмъ Дѣла
 Члвчѣмъ яко сѣмъ Хрѣны поѣша ѿ сѣмъ бѣ
 Хѣны ѿ вѣхъ іакѣ нѣсѣша. То ієст: Widzac Sy-
 nowie Boży Corpi ludzkie, iż były piękne, wzięli
 sobie za Żony ze wšyskich, ktore obrali: Ale
 słuchajcie co przeciw takiemu Matzienstwu Pan
 Bog mowi: Нѣматъ Дхъ мой привѣтитъ во
 Члвчѣхъ снхъ, занѣ сѣмъ Плѣтъ. То ієст: Nie
 będzie trwał Duch mój w Ludziach tych, ponieważ
 są Ciałem, y dlatego iż Cieleśni byli, potopem
 są pokarani.

Jednak kto za Fundament sobie Wtora Przy-
 czynę położywszy, iєśli Secundario modo ná Wrode
 patrzy, może być bez grzechu, bo y Jákob Pa-
 triarchá Zone sobie obieráac, wolał Rábele
 obierac głódka, aniżeli Liisę Spetną, co czynił
 bez grzechu. Dla miłości tedy Działek, ktorzyby
 nie dla wáśney tylko Dciechy y rozmnożenia Sámilicy,
 ale primario aby się w nich Imię Boga Wšech.

moga-

Gen: 6.

mogącego w Troycy Świętey Jedyne go na Wszech
chwalisło, y WY PRZESWIBNI OBLUBIENCY
pomować się macie, dla czego gdy Wam Pan
Najwyższy obiecał dać potomstwo, nie
w Świętych rozkoszach mądrości, y obyczajach
Wielu tego tylko, ale Krzysem Świętym odro-
dziwszy, primario w Wierze Świętey Prawosła-
wno katołickiey, w Cnotach, Pobożnościach, y
zachowaniu Przykazań Bożych wychować y ćwiczyć
się, starać się macie: aby się z nich nie tylko Święt
napełnił y cieszył, ale aby się przez nich prawdzi-
na Chwała Baza rozmnażać, Cerkiew y Niebo
nimi napełniła, a Wy abyście godna zapłatę
starania y pracy swej w Niebie otrzymać mogli.

Trzecia Przyczyna jest, dla ktorej Małżeń-
stwo od Boga jest postanowione, wzwodzenie
się Wszeteczności, y na Niepośledzieliwość
lekarstwo, iako Paweł Świsty naucza mówiąc:

Добрѣ іѣху Женѣ неприкасѣтисѣ, по благодѣлїямъ
 радѣи кождо своѣмъ Жени да имати и кажда Жена
 своѣмъ Мужа да имати. То ієст: Dobrze ієст
 Człowiekowi nietykać się Niemiastry, ale dla Po-
 robstwa, niech każdy ma swoje Żonę, y każda
 Żona swego Męża niechay ma. Nie dla
 Wozynku tedy Cieleśnego y dla roskocy Cieleśney
 ziego podrodzacy, ale dla tego, aby się Człowiek
 który w Czystości Pánienstwey albo Wdowiey
 mieścić nie może, przez Wszateczństwo, Obrząz
 Młálestatu Bożego wwarować mógł. W Młáżeń-
 stwo wstąpić Duch Świety pozwala, który tak mowi:

1. Cor: Cap
7. V. 1. & 2.

УСТНА

Яко на женѣмъ въ сѣбѣ ѿ дѣла некаго. вѣдѣвши
 же ѿ пріятельства сѣдѣща бѣ. То ієст: Всѣхъ
 Малѣнство въ всѣхъ, ѿ тогѣ непокалане,
 а въ тѣхъ и въ тѣхъ тогѣ Богъ бѣдѣ садитъ:
 Стѣла тѣдѣ всѣхъ потрѣдѣ, тогѣ въ Малѣ
 всѣхъ вступа, въ тѣхъ або тѣхъ Оіеніе
 сіе свѣго, дѣла рѣшѣ Тѣлеснѣ, нѣдѣ тарѣмъ
 бѣмъ Сѣтанъ мѣмъ, іако Амолъ Рѣ.
 рѣаѣ до Тѣбѣа мѣмъ Сѣмъ ѿ тѣхъ Жѣмъ,
 іако да бѣ ѿ сѣбѣ ѿ сѣбѣ ѿ сѣбѣ ѿ сѣбѣ, ѿ
 сѣбѣ ѿ сѣбѣ ѿ сѣбѣ ѿ сѣбѣ, іако іако ѿ сѣбѣ
 ѿ сѣбѣ ѿ сѣбѣ ѿ сѣбѣ, іако іако ѿ сѣбѣ
 ѿ сѣбѣ ѿ сѣбѣ ѿ сѣбѣ, іако іако ѿ сѣбѣ

То ієст: Ёі тогѣ въ Малѣнство тѣхъ вступа,
 же Богѣ одъ сѣбѣ ѿ одъ Сѣрѣ свѣго wyrzucania,
 а свѣго lubości тѣхъ dosyć czynia, іако Rōnъ ѿ Mul/
 togѣ rozumu nie miała, nѣdѣ tѣmъ Czartъ mѣ.
 Macie tѣdѣ PRZASWIEBTNI ORLUBIENCY
 ѿ przyczynъ, дѣла тогѣхъ Panъ Богъ Малѣнство
 postanowił, ѿ przestrogi зъ Pismaъ Swiatego, czego
 сіе wadować macie, abyscie godnie w ten Stanъ
 Swiety wstąpiwszy, іако Bożѣ, toгѣ tenъ Sā-
 kramentъ dāie, przyiać mogli. Powinnisicie przy
 tymъ Dotā, toгѣ iedenъ drugiemu czynić macie,
 wcale zachować. То ієст: Nāpierwѣy wzāie-
 mnaъ Малѣнска мѣлосѣ; Mѣлосѣ бѣмъ Мал.
 женска, не tylko въ Domuъ всѣхъ sporadza, ѿ
 іако by in diesъ dobroъ buduje, ale tѣzъ ѿ Nāwyssъ.
 hegoъ Pānā Māiestatowi ієstъ przyjemna, іако

o tym

o tym Nadrość Bozsta mowi: *Тримъ дкраснѣхъ ,
н естѣхъ красна прѣ Тѣмѣ н Тѣмъ , едннмѣслѣмъ
братѣмъ , н дрѣжѣтвомъ блѣжннхъ , н Жѣнѣ н мѣжѣ
ѣгда естѣвобѣмъ соглажѣтѣмъ .* To iest : Trzy sa
rzeczy / Ktore mie zdo bia / á stawam sie piekna
przed Pánem y przed ludzmi ; Zgodá Bráci /
Przyiazi Bliźnich / y Zoná y Mąż / gdy sie z soba
dobrze zgadzáia . Apostoł Páwel pobudzáia
Máżonków do wzáiemney Duchowney miłości /

Sitrach. 25.

Versu 1.

mowi : *мѣжѣмъ амѣнѣтѣмъ сколѣ жѣнѣ .* To iest :
Mężowie miłuycie swoje Zony ; Gdzie zaraz sposob
opisuje tej Duchowney miłości / áby nie była zmy.
ślona / y zbyteczna Cieleśna / ále áby pochodziła
z czystego y szczerego serca / y z práwego Chrześcián.
Świego przedświeszcia : *якоже Хѣ болюбѣлѣ Црѣвѣ .*
To iest : Jako Christus Pan umiłował Cerkiew .

Ad Eph. 5.

Powtore / trzeba zachować máżonkom wzáie.
mna małżeńską Wiaré / iáko Apostoł Świety
náucza : *Жѣнѣмъ своѣмъ тѣломъ не блáдѣтѣмъ . нѣ мѣжѣмъ ,*

Ad Cor. 1.

*тáкоже н мѣжѣмъ не блáдѣтѣмъ своѣмъ тѣломъ ,
нѣ Жѣнѣ .* To iest / Zoná niema w mocy Ciála swego /
ále Mąż / tákże y Mąż nie ma w mocy Ciála swego /
ále Zoná ; kto bowiem z Wiáry Máżenśkiey wy.
stępować / y one podeptáć sie wázy / tákowych iáko
Apostoł mowi / Bóg sádzić będzie .

Cap 7.

Versu 4.

Potrzenie / powinni Máżonkowie ieden dru.
giego Bónować wzáiemnie ; ták bowiem Páwel
Świety do Máżonków mowi : *Жѣнѣмъ мѣжѣмъ дѣла.
якоже бѣгобожнѣмъ дѣлаемъ . тáкоже н Жѣнѣмъ мѣжѣмъ .*

1 Cor. 7.

Versu 2.

1. Petr. 3.
Versu 7.

Ephes: 1.
Versu 29.

To iest / Mąż niechay Zonie powinna zyczliwość
oddaje / także y Zona Mężowi : A Piotr Świsty
mowi : Убогіе такожде въспѣ живѣщи съ союзи
женами, поразумѣиши немощныиъ соудъ женскому
боздающе Гты: To iest / Mężowie także mielibyście
z Żonami swymi wespół / wedle umieistności / iako
świątemu naczyniu Niewiesciemu wyrządzać
uczciwość. Uczciwość tedy y ubanowanie przystoi.
ne wzdiemnie Małżonkowie powinni sa wyrządzać.
Zona Mężowi iako Głowie / a Mąż iako własne-
mu Ciału / żaden bowiem według Apostoła nigdy
Ciała swego niemiał w nienawiści / ale ie wycho-
wywa y egrzewa / iako y Chrystus Cerkiew.
A wościątu tak powinien miłowac y banować
každy Mąż swoje Zone, iako samego siebie, a Zona
niech się boi Męża swego.

Poczwarte, przy tych Trzech wzajemnych powin-
nościach / sama Mążonka powinna jest Mężowi
swemu / iako Słowie posłuszeństwo oddawać, według
nauki Apostoła Świętego, który mówi: *Хіни свої*
уцѣе повинѣтисѣ їмъ Гдѣ, зані мѣждѣи галѣ
женѣ, їкѣже ѿ Хс галѣ црквѣ. To jest, żony niechaj
bada poddane Mężem swoim iako Panu, abowiem
Mąż jest Słowa żony, iako y Chrystus jest Słowa
Cerkwi. Powinna tedy Mążonka swemu Mę-
żowi posłuszeństwo y poddaństwo oddawać, ale nie
ślepe / lez Distretne, iako Cerkiew oddaie Chrystu-
sowi / to jest, we u Chrystkim tym co się zwola Boża /
y z wypełnieniem Przykazani jego, y z dobrymi y

pobożnymi obyczajami zgadza, poslušna być o wżer
 powinna. Ale iesliby ohoway Boże Maż Mał.
 żonka do przeciwnego tym poslušenstwu podciągł,
 to iest: albo do odstąpienia Wiary Prawosławney
 Katolickiey, albo do łaciego grzechu popełnienia,
 bynamniej w tym poslušna być nie powinna: wie-
 dzieć bowiem ma Maż, iż Żona nie z Piasty Meż
 ale z Boku iego wzięta iest, y dla tego nie iako
 Niewolnikowi absolutę y przykrze w czymby chciał,
 ale iako Towarzyskowi, w czymby sie z wola Boż
 zgadzało, ma rozkazywać, a ona iemu iako Głowie
 y Pánu we wszystkich tym poslušna być powinna:
 y Sará bowiem, według Piotra Świetego, poslušna
 była Abrahámowi, Panem go nazywając: Po-
 winna przy tym Małżonka, swego Meża wszelka
 swa Pokora, Cichość, y łagodność do nabo-
 żeństwa, Postów, częstych Modlitw, Jásmużn, y
 wszelkich pobożności, iako skłonnieska do tego
 Nature mǎiaca, przykładem być, pobudzać y podpo-
 dodawać, a osobliwie iesliby Maż był nie Prawo-
 sławney y albo chwiciacey sie Wiary, wszelkie staranie
 przyłożyć ma, aby go do Wiary Świetey náwrocić,
 albo w niej zmocnić mogła, a to tym sposobem
 ośławicznie Pána Boga częstymi y goracemi modła-
 mi y łzami o iego náwrocenie prosić, Pożyczać,
 y Jásmużny dǎiwać, y Bǎplánów aby zań Osiary
 bezkrewne Pánu Osiarowali wzywając: Dobra
 bowiem takowey Małżonce pobożney, Páwel Świsty
 w tym otudze dǎić mǎiwać: *Смѣтаетъ мѣсяца не*
вѣдѣвши въ мѣсяцѣ вѣдѣти. То ієст: Пошвѣсѣн быма

1. Cer: 2
 V. 24.

Maż niewierny przez Żonę wierną / iakoby rzekł :
Często sie trafia że Maż niewierny narócon bywa
do Wiary Świętej przez Żonę wierną. Powinna
przy tym Małżonka dobra, aby Swarow y Kłopotow
wchodzić mogła przy poddąństwie y cierpieniu / milcze
nie zachować / tym bowiem wszystkim niepokóie domo-
we oddali / dla czego y Święty Páwel naywiecey ná
Białeygłowie milczenie wyciąga / gdy mówi :

1. Tim: 2 II

ЖЕНА БѢ БЕСМÓЛКІМ ДА ХУИПЕА СѢ БРА́КНИМЪ ПОКОРѢ-
НІЕМЪ . ЖЕНѢ ХУИПТИ НЕПОКОВА́НЪ, НН ВЛАДѢТИИ
МЪЖЕМЪ, НО БЫТИИ БѢ БЕСМÓЛКІМ . То jest / Cie-
wiasła niech sie wozzy w milczeniu z wśelakim pod-
dąństwem / lecz nauczać Ciebieście nie dopuszczam /
ani władać Mężem / ale być w milczeniu. Cłád inſze
wszystkie Cnoty iako Lilia między Kwiaty / Ciebieście
milczenie przebiia / gdy Ciewiasła Wślá ząwiera /
gdy nie jest swiegotliwa y swarliwa / gdy woli
milczeć y cierpieć / niżli mówić / wszystek pokoy w Domu
zostáie. Macie tedy y otym wkrótce náuke / iako Doda
Małżenskie / ktore ieden drugiemu przed Pánem
Bogiem oddawać macie / zachować powinni iestescie /
P R Z E S W I E T N I O B L V B I E N C Y , y iako w tym
Stanie Małżenskim żyiac / Pánu Bogu sie podobáć
macie. Záczyń stracáiac iuż do was Moie Mowe
Pána náwyższego / ktory Was do tego Stánu powo-
ływa / prosie / aby Was według Prozb náſzych / ktore
tu zá Wámi przed Náiestatem iego wylewać bedzie.
my / práwica swola Bozśka złączenie Wáſze / táł
obłogostáwić raczył / abyście wśelkie Cnoty y Po-

bożności

bożności / y Przykazania iego pełniac / w niezá-
mierzone Látá ná łaske iego Swieta sobie hoynie
zarabiac / w zgodzie y miłości Swietey aż do
zgrzybialey Stárosći żyli / y znał nayprzednieyszy
Matzieskiego Błogosławienstwa / przy wśelkich Du-
chownych y Cieleśnych Dárow iego obfitościach / Syny
Synow swoich / aż do Czwarte^o y Piatego Potolenia /
tu Chwale Bożey / tu podporze Rzeczy P.

y Ozdobie Jánie Oświeconego
Domu W. X. M.
ogladáli.

A M E N.

Amicos ne cito cernas, quos autem acquiveris, ne rivas
contemnas. Solon.

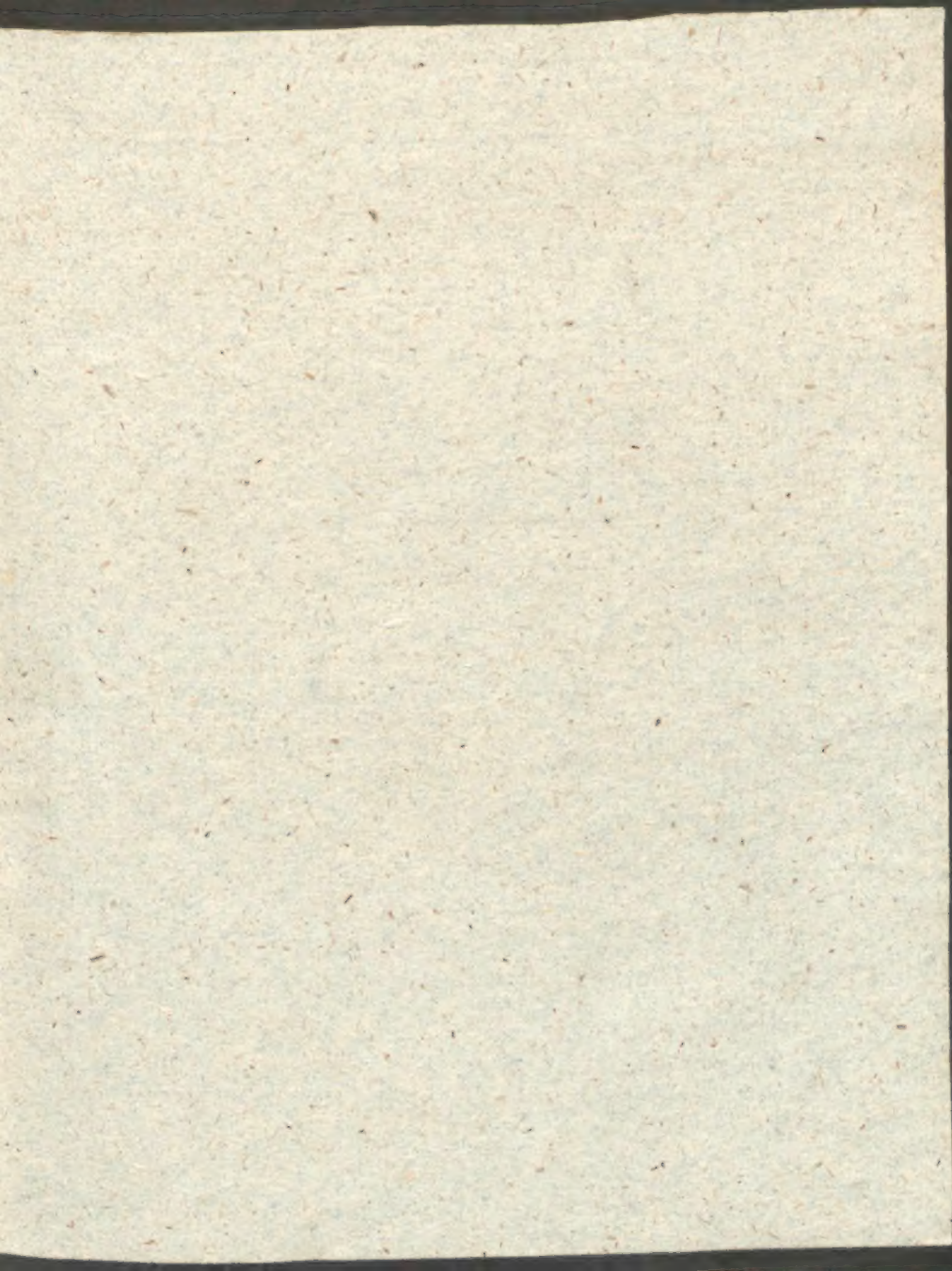
Nulli amicus amico ingratum docet, quam famulante
seculum et eorum communicationem haerulam.

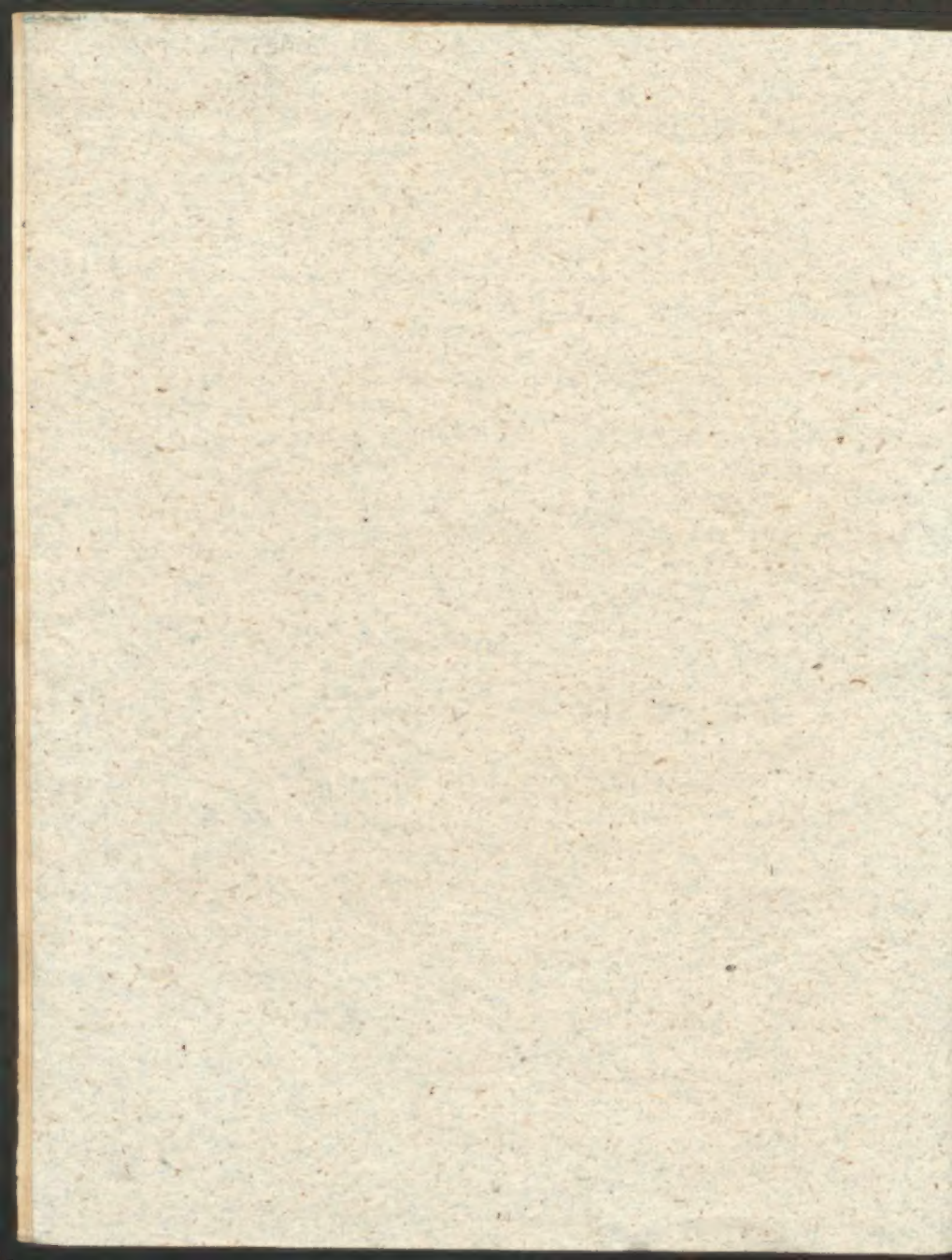
Non est istum certo amicus virtuti, quam consensu et concilio
conferunt et voluntarium. Cicero.

Tunc famulus bene comestit quoniam. Peritiam. Plautus. 2. 1. 1.
Nulla res tam sancta atque solenne, quam non avaritia
commovere atque violare debeat. Cicero.

Excusat oculos. Sapientia recusat, et subvertit complacentiam.
Argentum nominis sanguis et anima est.

Reges non nocet, nec periculis.
Nec inter viros moribus obnoxilatur.
Inchoat. lib. 2. 1.
Subit.

13,274

8404

2

